

# MANUS: HUSAN ANNAS HISTORIA

## Bild 1: Annas bakgrund

Anna växte upp i en fattig familj. Många syskon, trångt och lite mat. Föräldrarna arbetade båda två, och även Annas äldre syskon. Anna fick börja arbeta som piga på en bondgård när hon var 12 år. Hon gick i skolan några timmar varje dag, men all annan tid arbetade hon. Alla pengar Anna tjänade skickade hon hem till föräldrarna. Pengarna behövdes till mat och medicin. Annas mamma hade nämligen tbc och besöken hos doktorn kostade mycket pengar.

### Frågeställningar:

- Hur ser det ut idag? Får barn i Sverige arbeta?
- Hur ser lagarna om barnarbete ut i andra länder?
- Om vi blir sjuka idag, vuxna och barn, vad händer då?

## Bild 2: Till stan

Till gården där Anna hade tjänst kom en sommar en rik familj. De hyrde ett sommarhus av bonden. Familjen tyckte att Anna var en arbetsam och skötsam flicka och erbjöd henne en tjänst som husa i deras lägenhet i stan. När Anna kom till dit var hon 15 år. Hon trivdes med stadslivet och med sina nya arbetsuppgifter. Tänk vad allt blev mycket lättare när man arbetade hos en modern familj som förstod att nya uppfinningar kunde göra arbetet mycket enklare och roligare! Anna avgudade den nya dammsugaren, även om hon först var lite rädd för den.

### Frågeställningar:

- Kommer ni på något annat som uppfanns på den här tiden, något som gjorde vardagen lättare?
- Vilka har de arbetsuppgifter Anna hade idag?
- Vem är det som tvättar, lagar mat och städar hemma hos oss?

### Bild 3: Äkta och oäkta barn

Anna drömde som alla andra flickor på den här tiden om att en dag få gifta sig, skaffa barn och familj. På den här tiden kallades barn till en gift mamma för ”äkta” och barn till en ogift för ”oäkta”. En ogift mamma fick sällan ett jobb och det fanns heller ingen som kunde ta hand om barnet om hon skulle ha turen att få det. Därför var det viktigt att först gifta sig.

#### Frågeställningar:

- Varför tror ni att människor tyckte att barn till en ogift mamma var ett oäkta barn?
- Hur reagerar människor idag om en kvinna som är ogift får barn?
- Hur ser man på barn med ogifta mammor i andra länder?

### Bild 4: Gusten

Anna hade sällan ledigt men varje söndagseftermiddag fick hon några timmar för sig själv. Då brukade hon ta en promenad eller gå på konditori med sin väninna Ella. En eftermiddag i maj glömde Anna sina handskar på bordet. En ung man sprang ifatt henne och i samma stund som han räckte över handskarna blev Anna förälskad. Gusten hette han och var ett par år äldre än Anna. Gusten arbetade på fabrik och efter bara några månader var de ”hemligt förlovade”. Än så länge hade inte Gusten råd att köpa Anna någon förlovningsring, men om ett par år så. Då skulle de bli man och fru. Under tiden gällde det att spara pengar. Gusten och Anna la undan vartenda öre de kunde. De unnade sig inte ens några konditoribesök längre. ”Om bara tiden kunde gå lite fortare” brukade Anna säga till Gusten när de tog sin söndagspromenad.

#### Frågeställningar:

- Vad betyder ”hemligt förlovad”?
- Varför var det så viktigt för Gusten och Anna att gifta sig?
- Hur är det idag, måste man gifta sig för att få barn?
- Hur ser det ut i andra länder?

## Bild 5: I pigkammaren

Husorna arbetade långa dagar, ofta 14-15 timmar. När kvällen kom var Anna så trött att hon somnade så fort hon hade lagt huvudet på kudden. Hon bodde i det som brukade kallas för jungfrukammare, ett krypin som husorna fick ha som sitt. Här kan du se Annas rum. Litet och trångt var det, med billiga, enkla möbler, inte alls som de övriga ute i den fina lägenheten. I många kök fanns det dessutom en fönsterruta, in till jungfrukammaren. Den fanns där för att familjen skulle kunna hålla koll på husan. Det var nämligen förbjudet att ta med sig män på rummet. Att bli upptäckt med en pojkvän betydde uppsägning, att man förlorade sitt jobb. Samtidigt som detta var förbjudet kunde männen i familjen tycka att det var deras rätt att krypa ner hos husan i hennes säng. I dikten du hörde nyss berättar husan där att det varje kväll knackar på hennes dörr. I dikten kommer ingen in till henne, men det gjorde det till Anna. Den unge sonen Carl Adam, som var hemma på besök, trängde sig in i Annas rum och våldtog henne. Han var full och Anna hade ingen nyckel att låsa dörren med.

Anna berättade inte för någon om våldtäkten. Inte för herrskapet, inte för sina föräldrar och inte för Gusten. Morgonen därpå gick hon som vanligt upp och serverade familjen frukost.

Veckorna gick och efter någon månad förstod Anna att hon var gravid.

### Frågeställningar:

- Varför tyckte Carl-Adam att det var hans rätt att ha sex på Anna?
- Hur ser det ut idag? Vad händer om någon tvingar en annan person till sex?
- Varför tror du att Anna valde att inte säga något om våldtäkten?

## Bild 6: Barnamord

Många ogifta kvinnor som blev med barn försökte på olika sätt att göra sig av med barnet. En del kvinnor dödade barnet när det var nyfött. För länge sedan fick man dödsstraff om man mördade sitt nyfödda barn eller om man försökte avbryta graviditeten.

## Bild 7: Änglamakerska

Änglamakerska kallades de kvinnor som tog betalt för att låta nyfödda barn dö (änglamakerska= göra barnen till änglar). Den ogifta kvinnan lämnade in sitt barn till änglamakerskan, som lät barnet dö av svält och smuts. En änglamakerska kunde ta hand om många barn samtidigt. När ett barn dött smög sig änglamakerskan ut på natten och grävde ner det på en enslig plats. På bilden här ser du en änglamakerska som polisen tagit fast. Straffet blev döden eller fängelse.

### Frågeställningar:

- Vilka personer tror du blev änglamakerskor?
- Varför tror du att de blev det?
- Tror du att det fortfarande finns de som tar betalt för att ta hand om barn som inte mamman kan ta hand om för att hon inte är gift?

## Bild 8: Illegal abort

Det fanns också de som tog betalt för att avsluta den ogifta kvinnans graviditet. Läkare och tandläkare, men också de som inte hade någon sjukvårdsutbildning alls, tjänade mycket pengar på olyckliga kvinnor som inte såg någon annan utväg. Många kvinnor dog under ingreppet. Andra blev skadade och kunde aldrig mer bli gravida. På den här bilden har polisen upptäckt en person som gör olagliga aborter. Kvinnan på baren har precis genomgått en abort och förs nu iväg till sjukhuset. Både kvinnan och den som utförde aborten blev straffade.

### Frågeställning:

- Varför tror du att straffet för abort var så strängt?
- Hur ser det ut idag? Är abort förbjudet i Sverige?
- Är det tillåtet med abort i alla länder?
- Vem tycker du ska bestämma om en kvinna ska ta abort?

### Bild 9: Vem vill ta hand om mitt barn?

På den tiden Anna levde kunde ogifta gravida kvinnor sätta ut en annons i tidningen. I annonsen berättade de att ett barn snart skulle födas och frågade om någon ville ta hand om barnet. Kvinnorna skrev inte sina riktiga namn i annonsen. Den som var intresserad fick skriva ett brev till tidningen, som sedan gav brevet vidare till kvinnan. Ofta var det gifta par som själva inte kunde få barn som tog hand om de barn som utannonserades.

#### Frågeställningar:

- Hur är det idag? Om man inte kan ta hand om sitt barn, vem gör det då?

### Bild 10: Fosterfamilj

Så småningom blev det förbjudet att annonsera ut sitt barn. Myndigheterna blev de som istället hade ansvaret att hitta en familj åt barnet. Många barn till ogifta mammor kom till familjer som behövde pengar. Efteråt har många av de barnen som vuxna berättat om hur dåligt de mårde under sin uppväxttid.

#### Frågeställningar:

- Tror du att kvinnor idag lämnar bort sina barn för att de är ogifta?
- Vad kan det finnas för skäl till att lämna bort sitt barn?

### Bild 11: Diskussionsfrågor i grupp